

1554 MERHAN, Aziz. *Die "Vogelgespräche" Gülşehrîs und die Anfänge der türkischen Literatur*. Göttingen: Pontus, 2003 (Materialia Turcica: Beiheft, 15). 479pp.
[Includes romanised Turkish text of *Mantîq al-tayr*.]
Gülşehrî

MADDE YAYINLANDIRILMIŞTIR
MANTIKU'T-TAYR

MADDE YAYINLANDIRILMIŞTIR
MANTIKU'T-TAYR

2569 AZIZ, Merhan. *Die "Vogelgespräche" Gülşehrîs und die Anfänge der türkischen Literatur*. Göttingen: Pontus, 2003 (Materialia Turcica: Beiheft, 15). 479pp.
Gülşehrî

08 Eylül 2000

08 OCAK 1996

An.Ü. DTCE T. Dil - Ed. Dok. t.

131733 MANTI- Gülşehrî'nin Mantıku't-tayr'ı
KUTUP

Müjgân Cunbur

9175 KURU, Selim S. Portrait of a shaykh as author in the
fourteenth-century Anatolia: Gülşehri and his
Falakhnāma. *Islamic literature and intellectual life
in fourteenth- and fifteenth-century Anatolia*. Ed.
A.C.S. Peacock, Sara Nur Yıldız. Würzburg: Ergon,
2016, (Istanbuler Texte und Studien, 34),
pp. 173-196. The *Falakhnāma* was Gülşehri's first
major work and was written in Persian.

Gülşehri
070320

21 Kasım 2017

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

249086

Gölşehri (070320)

Islamic Literature and Intellectual Life
in Fourteenth- and Fifteenth-Century Anatolia

Edited by
A.C.S. Peacock
Sara Nur Yıldız

03 Ağustos 2017

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	249086
Tas. No:	390.0909 İSL-L

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

WÜRZBURG 2016

ERGON VERLAG WÜRZBURG
IN KOMMISSION

Chapter 6

Portrait of a Shaykh as Author in
the Fourteenth-Century Anatolia:
Gölşehri and His *Falaknāma*

Selim S. Kuru

من بدز (و) گهر (و) سم (و) زری
میکنم ترتیب ز ز و زیوری
تا دل هر غافل از احوال خویش
در فلکنامه بداند حال خویش

Using pearls, jewels, gold and silver
I organise an ornament of pure gold
So the heart of each fool will recognise in the Book of Skies
his condition by learning the states he traversed (fol. 18a/5-6)

In the early pages of the *Falaknāma* (Book of Celestial Spheres), a Persian verse-narrative, Gölşehri explains the purpose of his composition, which is to provide his foolish (*ghāfil*) readers with an ornate mirror that shows the “states of becoming” they had experienced so that they will understand the condition they are in now.¹ Gölşehri’s theologically grounded *Falaknāma*, a telling of the journey of the soul through celestial spheres and its embodiment through four elements with a focus on concepts of *mabdaʿ* and *maʿād*, is a unique work that draws on a rich literature that was in the making.² At the end of each section of the *Fa-*

¹ The *Falaknāma* is available in an edition and Turkish translation. For the translation, see *Gölşehri ve Felek-Nāme*, translated by Saadetin Kocatürk (Ankara: T. C. Kültür Bakanlığı Yayınları 1982), for the edition of the text in Kocatürk’s handwriting see *Gölşehri ve Felek-Nāme: İnceleme ve Metin*, edited by Saadetin Kocatürk (Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, 1984). Kocatürk’s translation lacks commentary and, although helpful, frequently does not make sense as it lacks annotations. His introductions to the edition and the translation, on the other hand, are useful. I also consulted a digital copy of the unique manuscript preserved in Ankara, Milli Kütüphanesi, Adnan Ötügen II Halk collection 817. Since Kocatürk also uses folio numbers in his edition and translation, my references are to the folio numbers and verses on the MS copy. The verse numbers are assigned by me. The manuscript is available to registered users for a fee through the online Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu, <https://www.yazmalar.gov.tr>, under the archive number 06 Hk 817.

² Starting with Sanāʿī’s (d. 525 /1130) *Sayr al-ʿibād ilāʾl-Maʿād*, *mabdaʿ* and *maʿād* seem to be popular topics for Perso-Turkic literatures as various scholars took them as a departure point for their didactic compositions on the mystical path (*sayr u sulūk*) in Anatolia such as Najm al-Din Rāzi and Yunus Emre. For Sanāʿī’s work see, Kathryn V. Johnson, “A Mystic’s Response to Claims of Philosophy: Abūʾl-Majd Majdūd Sanāʿī’s *Sayr al-ʿibād ilāʾl-maʿād*,”

242548

Islam and Christianity in Medieval Anatolia

26 Temmuz 2015

ADDE YAYIMLANDIKTAN
ARA GELEN DOKÜMAN

(070320) Gülşehri'

(131733) Mantiku't-Tayr

Edited by

A.C.S. PEACOCK
BRUNO DE NICOLA
SARA NUR YILDIZ

University of St Andrews, UK

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Deni. No:	242548
Tas. No:	291 İSL.C

ASHGATE

Surrey, 2015

Chapter 14

Battling *Kufr* (Unbelief) in the Land of Infidels: Gülşehri's Turkish Adaptation of 'Attār's *Mantıq al-Ṭayr*

Sara Nur Yıldız

Introduction

If the Shaykh devotes himself to these locks, he'll gird his Sufi cloak around them as if it were a Christian belt¹

For whenever I reveal the unbelief of my hair, I make a Christian out of many a Muslim.²

The poetic image of the power of the Christian beauty's seductive locks, enticing the believer into *kufr* (unbelief), illustrates a central theme in Gülşehri's *Mantıku't-Tayr* (*Speech of the Birds*),³ an early fourteenth-century Anatolian Turkish⁴ adaptation of 'Attār's⁵ Persian mystical *mathnawī* of the

¹ Kemal Yavuz (ed.), *Gülşehri'nin Mantıku't-Tayr'ı (Gülşen-nâme). Metin ve Günümüz Türkçesine Aktarma*, vol. 1 (Ankara: Kırşehir Valiliği Yayınları, 2007) (hereafter cited as Gülşehri, *Mantıku't-Tayr*, ed. Yavuz), 68, line 456: *Şeyh eger bu zülfe ikrar eyleye / Hırkasın bu zülfe zünnar eyleye*. All English translations are my own unless otherwise specified.

² Gülşehri, *Mantıku't-Tayr*, ed. Yavuz, couplet 458: *Çün saçım küfrini peyda eyleyem / Çok Müsülmanları Tersa eyleyem*.

³ In addition to Kemal Yavuz's recent edition, this work has been published in various formats: Agâh Sırrı Levend (ed.), *Gülşehri. Mantıku't-Tayr: Tıpkıbasım* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1957); (hereafter as Gülşehri, *Mantıku't-Tayr*, ed. Levend); and Aziz Merhan, (ed.), *Die 'Vogelgespräche' Gülşehris und die Anfänge der türkischen Literatur* (Göttingen: Pontus-Verlag, 2003), (hereafter as Gülşehri, *Mantıku't-Tayr*, ed. Merhan).

⁴ For an overview of the Oğuz or western Turkish variety spoken and written in medieval Anatolia, usually referred to as Anatolian Turkish, or Old Anatolian Turkish (in distinction to Ottoman Turkish, which did not technically exist until the late fifteenth century, if not later), as well as its relationship to the classical Persian literary tradition, see Barbara Fleming, 'Old Anatolian Turkish Poetry in its Relationship to the Persian Tradition', in *Turkic-Iranian Contact Areas: Historical and Linguistic Aspects*, ed. Lars Johanson and Christiane Bulut (Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2006), 49–68.

⁵ We know little about the life of Farid al-Din Muhammad al-'Attār (d. 1221), author of the original Persian *Mantıq al-Ṭayr* ('*Speech of the Birds*', or 'Conference of the Birds'). A native of Nishapur and pharmacist by trade, he is believed to have died during the Mongol sack of Nishapur (John Andrew Boyle, 'The Religious 'Mathnavi' of Farid al-Din 'Attār', *Iran* 17 (1979): 9; J.T.P. de Bruijn, 'Comparative Notes on Sanā'i and 'Attār', in *Classical Persian Sufism: From its Origins to Rumi*, ed. Leonard Lewisohn (London and New York: Khaniqahi Nimatullahi Publications, 1993), 362–4).

329-348

070320

GÜLŞEHRÎ

-
- 1 ARZU TEMEL, Gülşehri'nin Mantıku't-Tayr tercümesi'nde kelime grupları, Erciyes Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010

 - 2 İBRAHİM YILMAZ, Gülşehrî'nin Mantıku't-tayr ve Nevâî'nin Lisânü't-tayr mesnevileri üzerine karşılaştırmalı dil ve üslûp incelemesi, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2013

 - 3 NİLGÜN ATEŞLİ, Gülşehri'nin Mantıku't-Tayr'ı ile Ali Şir Nevayi'nin Lisanü't-Tayr'ının şekil ve muhteva özellikleri açısından karşılaştırılması, Trakya Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010

Gülşehrî (070320)

26 Ağustos 2015

GÜLŞEHRÎ THE SEVENTH SHEIKH OF THE UNIVERSE: AUTHORLY PASSIONS IN
FOURTEENTH-CENTURY ANATOLIA¹

Selim S. KURU*

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

I remember around the mid-1980s, when Heath Lowry's *Trabzon Şehrinin İslamlaşması ve Türkleşmesi (1461-1583)* appeared at the small bookshop at Bogazici University. I was amazed by his close reading of otherwise silent documents and his ability to squeeze important insights from such dry and often repetitive texts like *tahrir defterleri*. As a literary scholar, I am very much influenced by the sharp eye that Heath casts upon documents and narrative texts and especially by his innovative approach to well-known and at times over studied events and texts in such a way as to yield surprising new insights. This article presents some reflections on a similar approach to the field of Anatolian Turkish literature. I offer today my preliminary observations on a well-studied text, the *Mantıku't-tayr*, by the early 14th century poet Gülşehrî.²

My interest in Gülşehrî was sparked while writing an article on early Turkish verse-narratives, *mesnevîs*, for the sixth session of the annual workshop on classical Turkish literature that I co-organize in Turkey.³ In that article, I explored technical structures of three lengthy Turkish *mesnevîs* that seem to have appeared out of nowhere in early fourteenth century Anatolia. These three Turkish *mesnevîs*, produced in the space of a single generation, are: Gülşehrî (d. after 1317)'s 4437 couplet long *Mantıku't-tayr* or *Conference of the birds* completed in 1317; Âşık Paşa (1272-1333)'s *Garîb-nâme* or the *Book of the Estranged* composed of more than 10,000 verses completed in 1330; and Mes'ûd bin Ahmed (d. ca. 1360)'s *Süheyl ü Nev-bahâr* published in 1350 and consisting of 5703 couplets. Furthermore, two of these works, the *Mantıku't-tayr* and the *Garîb-name*, were most probably composed in the same city, Kırşehir. Previous scholarship has mainly valued these works as being among

¹ This article is a preliminary look at 13th century poet and mystic Gülşehrî and his Works. It was presented at the one day event "Celebration of a Distinguished Career: Heath Lowry," (April 26, 2013). I am thankful to Şükrü Hanioglu and Baki Tezcan for including me in this wonderful meeting. I have had the opportunity to enjoy his mentorship and friendship through the Intensive Ottoman and Turkish Summer School on Cunda. He assisted Şinasi and Gönül Tekin during their creation of the program in 1997, and he has been a major support for the program ever since. He, his lovely wife Demet, and their daughters and granddaughter have become a central part of the community at Cunda, where Heath has shared his scholarly acumen and advice to many cohorts of young Ottoman scholars. I would like to thank Joel Walker for his comments on an earlier draft.

* University of Washington, Seattle, WA, USA.

² For references see my article in Turkish, "Destânı Mesnevîde Anlatmak: Gülşehrî, Âşık Paşa ve Mes'ûd'un Eserleri Hakkında Gözlemler, in *Mesnevî: Hikâyenin Şiiri* ed. Hatice Aynur et al. (İstanbul: Turkuaz, 2011), 195-216, esp. 201-205. For scholarly studies to other texts that are mentioned in the article see this reference.

³ See Kuru, "Destânı Mesnevîde..".

281-283

172571

MADDE YATINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

19 AĞU 2008

Gülşehri'nin
Mantıku't-
Tayr'ı
(Gülşen-nâme)

-METİN ve GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE AKTARMA-

I

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	172571
Tas. No:	891.5 GÜL.M

Prof.Dr. Kemal YAVUZ

2 NISAN 2006
MADDE TAYINLANDIRILAN
SONRA GULEN DOKÜMAN

- 4 - فلك نامه - في المبدأ والمعاد (منظوم) (ف)
تاريخ التأليف 710 هـ المكتبة الوطنية بآنقره رقم
817 ، 843 هـ نشر في آنقره 1982 ؛
...
0846 - درويش أحمد كوسج الرومي الطرابزوني
العثماني الصوفي النقشبندي الجلولي المولوي المعروف
بكوسج المتوفى بقونية سنة 1781/1195
(أنظر : ذيل كشف الظنون 237/1 ؛ محمد طاهر
عثمانلي مؤلفري 154-155)
من تصانيفه :
1 - الإعلام بمعارف أهل الإلهام (ت)
عثمان أم كين رقم 180 ورقة 8 ؛
2 - تحفة الأحباب في السلوك إلى طريق الاصحاب
= شرح سلسلة الذهب المرادية - في التصوف
عثمان أركين رقم 1206 ورقة 49 ، 1240 هـ بخط
المؤلف ؛ عاشر أفندي رقم 3/422 ورقة 149-170
، 1191 هـ محمد عاصم رقم 157 ورقة 17 ؛
3 - ترجمة وشرح الرسالة النقشبندية للخادمي (ت)
عثمان أركين رقم 550 ورقة 47 ، 1251 هـ
4 - ترجمة سلسلة الخواجكان - في التصوف (ت)
إزمير ملي رقم 4/327 ورقة 77 ، 1233 هـ
5 - سلسلة الخواجكان في آداب عبودية الأعيان
خزينه رقم 324 ورقة 42 ؛ أماسيه رقم 4/1700 ورقة
27-42 ؛ رقم 7/1540 ورقة 121-148 ؛ أمالي رقم
2602 ورقة 42 ؛ نكه لي أوغلي 1/845 ورقة 27 ؛
6 - شرح الكافي على المقصد الوافي في بيان الطريقة
النقشبندية

محمد ثاني 2/1844 ورقة 71-119 ، 1233 هـ

Gülşehri
0845 - شيخ أحمد كلشهرى وقيل سليمان
كلشهرى الصوفي الشاعر المتخلص بكلشهرى المتوفى
بقوشهر بعد سنة 1317/717
(أنظر : آكاه سري لوند تورك أدبياتي تلويحي 81/1 ،
127 ، 138)
من تصانيفه :

- 1 - أشعار أحمد كلشهرى - في الأدب (ت)
بايزيد أشعار متفرقة مجموعة رقم 5782 ؛ حاجي
محمود مجموعة رقة 4311 أشعار متفرقة ؛
2 - ترجمة منطق الطير لفريد الدين العطار = كلشن
نامه - في التصوف (منظوم مثنوي) (ت)
تاريخ الترجمة 717 هـ ؛ فاتح رقم 2557 ورقة
159-256 ؛ متحف الآثار رقم 1360 ورقة 236
ناقص ؛ TDK رقم 120/آ ورقة 166 ناقص من أوله ؛
آكاه سري رقم 648 ؛ نشر في آنقره 1957 ؛ 5000
بيتا تقريبا ؛
3 - عروض كلشهرى - في الأدب (ف)
علي أميرى رقم 517 ورقة 46-61 ؛

GÜLŞEHİRİ VE GENCELİ NİZÂMÎ

PROF. DR. HAMİT ARASLI

Dünya edebiyatı tarihinde eserleri yüzyıllarca sevile sevile okunup bugün dahi taravetini muhafaza eden, çağdaş okurların yüreğini fetheden büyük sanatçılar az değildir. Homer, Firdevsi, Nizâmî, Şota Rustaveli, Dante, Hafız, Cami, Nevâi, Fuzûlî, Şekspir, Bayron, Gothe, Puşkin, Namık, Fikret ve bunlar gibi şairler bugün de bizim çağdaşlarımızdır. Beşeriyet yarattığı bu büyük sanat adamlarıyla fabrediyor, onların sanatını derin sevgiyle öğreniyor.

Fakat bu sanatçılar içerisinde Nizami Gencevi gibi eserleri asırlarca taklit olunup yazdığı mevzular kendisinden sonraki büyük sanat adamları tarafından çağımıza kadar tekrar edilen dahi sanatçılar azdır. Nizami irsinin böyle cihan şümül olup, Yakın Doğu şairlerinin sanatına kuvvetli etki göstermesinin esas sırrı her şeyden önce dahi sanatçının büyük humanizmi, Yakın Doğu edebiyatında ilk defa ulvî beşerî ideleri yüksek sanat dili ile kaleme almasındadır. Derin mütalaası sayesinde bütün Yakın Doğu halklarının zengin edebî irsine, aynı zamanda, büyük Arap ve eski Yunan kültürüne yakından vâkıf olan dâhi sanatçı kendi hayatı müşahadeleri ve rengârenk şifahi halk edebiyatından faydalanması sayesinde kendisine kadarki edebî mekteplerin hepsinden farklı yeni bir edebî mektep yaratmıştır. Bu edebî mektebi onun çağdaşlarından başlamış asrımıza kadar Yakın Doğu halklarının tanınmış sanatçıları devam ettirmeğe çalışıyorlar. Bu da gerçektir ki, Nizâmî Muakkiplarından hiç biri onun seviyesine yükselememiş, onun koymuş olduğu büyük beşerî ideler kendi taravetini bugün dahi muhafaza etmektedir.¹

Nizâminin Yakın Doğuda beş hazine adlanan "Hamsesi" onun kendi devrinden başlayarak öyle büyük ün kazanmıştır ki, bu mevzularda bir manzume yazıp ün kazanabilmek Yakın Doğuda şairlik sınavı vermek gibi kıymetlendirilmiştir. Kendi beşerî idelerini yüksek sanat

¹ Nizâmî yaratıcılığı hakkında bkz: Y. B. Bertels "Nizami-Tvorceskiy put" Moskova 1956, yine onun-Büyük Azerî şairi Nizâmî, Bakû, 1940, H. Araslı "Büyük Azerî Şairi Nizâmî Gencevi", Bakû, 1947; Azerbaycan Fdebiyatı tarihi I-cilt, Bakû, 1943 yine onun "Nizâmî ve Vatan" 1942.

070320

XI. Türk Dil Kurulunda

Okunan Bilimsel Bildiriler 1966

TOK, Ankara - 1968, s. 29-37.

DN: 666

GÜLŞEHRÎ'NİN "LEYLEK İLE BÜLBÜLÜN
HİKÂYESİ" ADLI MANZUMESİ

AYDIN SAYILI

(Ankara)

On üçüncü yüzyılın ikinci yarısında İlhanlı hükümdarı Hulâgû tarafından Nasîrüddîn-i Tûsî'ye kurdurulan ve büyük bir kütüphaneyi de içine alan Merâğa Rasathanesinde Nasîrüddîn-i Tûsî'nin yüze yakın öğrencisi olduğunu ve bunların öğreniminin Nasîrüddîn'in ölümüyle sona ermediğini biliyoruz. Ayrıca, Ebü'l Ferec'in Merâğa şehrinde, ve muhtemelen Rasathanede, Öklid'in *Geometri*'si ile Batlamyus'un *Almajest*'i üzerinde dersler verdiği bilinmektedir. Rasathaneye bağlı bu öğrenci gurubuna aylık bağlanmış olduğu ya da para yardımı yapıldığı da kaynaklardaki kayıtlardan anlaşılmaktadır.¹

Rasathanelerde daha önce de hiç olmazsa pratik maliyette ders verilmiş olması, astronomların yanında öğrenci, çırak, veya yardımcıların bulunmuş ve bu yoldan yeni astronomların yetişmiş olması çok muhtemeldir. Fakat, bildiğimize göre, Merâğa Rasathanesindeki bu mütekâsif, pratik öğretim yanında teorik öğretimi de içine alan, ve herhalde programlı olan öğretim faaliyeti tipi yeni idi, eski geleneklerin bir devamını teşkil etmiyordu. 1120-1125 tarihleri arasında Kahirede kurulmasına iki Fâtımî veziri tarafından teşebbüs edilen El Afdal-El Batâihî Rasathanesinde Sehlûn ile öğrencisi Ebû Nasr adlı iki astronomun çalışmış olduğundan bahsedilmektedir. Mamafih, Ebû Nasr'ın daha eskiden mi yoksa Rasathanenin kuruluşu sırasında mı Sehlûn'un öğrencisi olduğu tasrih edilmiyor.²

On dördüncü yüzyıl başlarında, Merâğa Rasathanesi henüz faal bir durumda iken, İlhanlı Hükümdarı Gâzân Hân Tebrizin Şem adlı varoşunda kendisine bir türbe yaptırdı ve bunun çevresinde bir cami, bir hânkah, Şafiîler ve Hanefîler için medreseler, çocuklar için yüz kişilik bir okul, seyyidlere mahsus bir misafirhane, bir has-

¹ Aydın Sayılı, *Hâce Nasîr-i Tûsî ve Rasadhâne-i Merâğa*, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, cilt 14, No. 1-2, 1956, s. 1-17; A. Sayılı, *The Observatory in Islam*, Ankara 1960, s. 218-223.

² A. Sayılı, *The Observatory in Islam*, s. 171.

Necatî Lugal Armağanı,

TTK, Ankara - 1968, s. 539-554

DN: 110943

ZWEI GAZELS VON GÜLŞEHRI

von

Franz Taeschner, Münster.

Der aus Kirşehir stammende Dichter *Ahmed Gülşehri* (um 1300 M.) gehört zu jenen alten türkischen Dichtern Anatoliens, die in osmanischer Zeit vergessen waren und erst in neuerer Zeit wieder entdeckt worden sind. Das Verdienst, ihn der Vergessenheit entrissen zu haben, gebührt dem Jubilar, dem diese Festschrift gewidmet ist¹. Es sind bisher folgende Werke von ihm bekannt geworden:

1) *Feleknâme*, ein in persischer Sprache verfasstes Mesnevi von ca. 4000 Beyts im Versmass *Remel*²;

2) *Manîk uṭ-ṭayr*, ein in türkischer Sprache verfasstes Mesnevi von ebenfalls ca. 4000 Beyts im gleichen Versmass, das eine freie Nachdichtung des berühmten Werkes gleichen Titels des persischen Dichters *Feriduddîn 'Attâr* ist³;

¹ *Köprülüzade Mehmed Fuad*, Türk edebiyatında ilk müteşavvıflar, İstanbul 1918, S. 242, Anm. 1, sowie S. 413, § 176*. Über Gülşehri vgl. ferner *Hıfzı Tevfik*, *Hamamîzâde İhsan* und *Hasan Ali (Yücel)*, Türk edebiyatı nümüneleri, İstanbul 1926, S. 146-150; *Cevat Hakkı Tarım*, Kirşehir Tarihi üzerinde araştırmalar I, Kirşehir 1938, S. 205-210; ders., *Tarihte Kirşehir-Gülşehri ve Babailer, Ahiler, Bektaşiler*, 3. Aufl., İstanbul 1948, S. 90-95.

² Auf eine Handschrift des *Feleknâme* hat *Feridun Nafiz Uzluk* in seiner von *Kilisli Rifat* besorgten Ausgabe des *Divanı Sultan Veled*, İstanbul 1941, S. 47, Anm. 1, hingewiesen; sie befindet sich jetzt, nach freundlicher Mitteilung von Erl. Dr. *Müjgân Cunbur*, Ankara, in der Bibliothek des Kultusministeriums in Ankara (Ankara Millî Eğitim Genel Kitaplığı), Nr. 819; sie ist datiert 8. Şafer 843 H./21. Juli 1489 M.

³ Von dem *Manîk uṭ-ṭayr* haben sich bisher fünf Handschriften gefunden: zwei in der Bibliothek des Antiken-Museums in İstanbul (eine ohne Nr. aus dem Besitze des *Hâlis Efendi*, die zweite Nr. 286), eine im Besitze des Herrn *Raif Yelkeni* in İstanbul, eine in der Bibliothek der *Fatih-Moschee* in İstanbul, (Nr. 2557), eine fünfte endlich in der Bibliothek des Türk Dil Kurumu (Nr. 6065). Über das Werk vgl. vorläufig *Franz Taeschner*, Das Futuvvetkapitel in Gülşehris altosmanischer Bearbeitung von 'Attâr's *Manîk uṭ-ṭayr*, Berlin 1932, 19 Seiten; Stücke daraus sind wiedergegeben bei *Hıfzı Tevfik* usw., a.a. O., und in neuer türkischer Schrift bei *Köprülüzade Mehmed Fuad*, *Eski şairlerimiz divan edebiyatı antolojisi*, İstanbul 1931, S. 24 f. Eine kritische Ausgabe des Werkes durch Erl. Dr. *Müjgân Cunbur*, Ankara ist in Vorbereitung.

60. doğum yılı münasebetiyle

Fuad Köprülü Ammanı,

DTCF, İstanbul-1953

DN: 27206

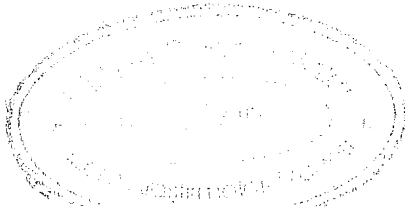
S. 479 - 485.

- ŞEKER, Mehmet, 1996, "Ahiliğin Anadolu'nun Sosyal ve Kültürel Hayatındaki Yeri", **ERDEM-Özel Sayısı-II**, Ankara, C. 8/22, s. 599-620.
- TABAKOĞLU, Ahmet, 1986, "Sosyal ve İktisadi Yönleriyle Ahilik, Türk Kültürü ve Ahilik", **XXI. Ahilik Bayramı Sempozyumu Tebliğleri**, İstanbul, s. 49-63.
- TAESCHNER, Franz, Ekim 1953-Temmuz 1954, "İslam Ortaçağında Futuvva (Fütüvvet Teşkilatı)", **İ. Ü. İktisat Fak. Mecm.**, İstanbul, Cilt: 15.
- TAESCHNER, Franz, Nisan 1972, "İslam'da Fütüvvet Teşkilatının Doğuşu Meselesi ve Tarihi Ana Çizgiler" (Çev: Semahat Yüksel), **Belleten**, Cilt: 36, Sayı: 142.
- TEZCAN, Mahmut, 1991, "Bir Yaygın Eğitim Kurumu Olarak Çankırı Yâren Örgütü", **A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Ankara, C. 24.
- TURAN, Osman, 1998, **Selçuklular Zamanında Türkiye**, 5. Baskı, İstanbul.
- TURAN, Osman, 1996, **Türk Cihan Hakimiyeti Mefkûresi Tarihi**, 9. Baskı, İstanbul, C. I-II.
- ULUÇAY, Çağatay, 1975, **İlk Müslüman Türk Devletleri Tarihi**, Ankara.
- YEDİYILDIZ, Bahaeddin, 1983, "Osmanlıların Kuruluş ve Yükselişlerinde Rol Oynayan Müesseseler", **Milli Kültür**, Sayı: 41, s. 41-47.

Ahilik Araştırmaları Dergisi, cilt: 2, sayı: 1

Ankara 2004, s. 93-103.

D.2712

AHÎ EVRAN ve ŞAİR GÜLŞEHRÎ

Aziz MERHAN*

Özet

13. yüzyılın sonu ile 14. yüzyılın başında yaşamış ve asıl adı büyük bir olasılıkla Ahmed olan şair Gülşehrî, Kırşehirlidir. Kırşehir'deki Ahilik teşkilatının şeyhi olması ve hatta bu teşkilatın kurucusu Ahî Evran'ın halifesi olabileceği kuvvetle muhtemel olan Gülşehrî'nin ölüm yılı tam olarak tesbit edilememekle birlikte Türkçe Mantıku't-tayr mesnevisini tamamladığı 1317 yılından sonradır. Adı geçen bu mesnevisi dışında şairin Farsça Feleknâme adlı bir mesnevisi, birkaç Türkçe şiiri, aruz ölçüsü hakkında bilgi veren Farsça 'Arüz-ı Gülşehrî adlı kısa bir risâlesi, 167 beyitlik Kerâmât-ı Ahî Evran mesnevisi ve henüz ele geçmemiş olan Kudûrî çevirisi vardır.

Anahtar Kelimeler: Gülşehrî, Kırşehir, Ahilik, Ahî Evran

Abstract

Poet Gülşehrî, called most likely Ahmed, was from Kırşehir and lived at 13th century / the beginning of 14th century. Although the death year of Gülşehrî, a sheikh of religious order of Ahî in Kırşehir and also most likely a successor of this religious order's establisher Ahî Evran, was not determined exactly, it may be after the year (1317) he completed his Turkish poem Mantıku't-tayr. In addition to the poem mentioned above, the poet has a Persian poem entitled Feleknâme, several Turkish short poems, a Persian 'Arüz-ı Gülşehrî giving information about metre Aruz, a Kerâmât-ı Ahî Evran consisting of 167 double verses, and a yet unfound translation of Kudûrî.

Key Words: Gülşehrî, Kırşehir, religious order of Ahî, Ahî Evran

* Ar. Gör. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, KÜTAHYA.

(070320)

GÜLŞEHİRİ'NİN MANTIKU'T-TAYR (KUŞ DİLİ)
MESNEVİSİNDE MEVLÂNA ETKİSİ

Aziz MERHAN*

ÖZET

Anadolu'da yazılı Türk edebiyatının doğuşunu gerçekleştiren şairlerden biri olan Gülşehri (öl. 1317'den sonra), Mevlâna'nın başyapıtı Mesnevi-yi Maneviyi incelemiş ve kaleme aldığı Mantıku't-Tayr mesnevisine (dikkate aldığımız Fatih nüshasına) ondan üç hikâye (Gramerci ile gemicinin hikâyesi, Atlı ile uyur kişinin hikâyesi ve Aslan ile tavşan destanı) alarak süslemiştir. Gülşehri de tıpkı Mevlâna gibi hikâyeyi anlatmadan önce ortaya meseleyi (konuyu) koymaktadır. Meseleyi açıklayıcı, aydınlatıcı nitelikteki hikâyelerden sonra öğütlerden yararlanarak müritlere ve dinleyicilere ana düşünceyle birlikte kendi felsefesini aktarmaktadır. Tercih edilen diller farklı olmasına rağmen her üç hikâye Mesnevi'deki hikâyelerin ortaya konuluşundan farksızdır. Ayrıca Mantıku't-tayr mesnevisindeki "Altı erenler hikayeti"nde Gülşehri, beslendiği kaynakları vermekte ve etkilendiği şahsiyetler arasında Mevlâna'ya ayrı bir yer vermektedir. Bütün bunlardan Mevlâna'nın dolaylı olarak Anadolu'daki Türk edebiyatının doğuşunda etkili olduğu sonucu çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gülşehri, Mantıku't-Tayr, Mevlâna, Mesnevi, Mesnevi-yi Manevi

THE INFLUENCE OF MEWLANA JALAL AL-DIN RUMI IN
GULSEHRI'S MASNAVI OF MANTIKU'T-TAYR (THE LANGUAGE
OF BIRDS)

ABSTRACT

Gulsehri (dead after 1317), one of the poets that realize the birth of written Turkish Literature in Anatolia, researched on Mewlana's masterpiece Mathnavi-e Maanavi and decorated his Mantıku't-Tayr Masnavi (the relevant Fatih edition which we take into consideration) with three stories taken from it (The Story of Grammarian and the

* Dr., Dumlupınar Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı.

18 MAYIS 2010

MADE TAYIN ANDIRAN
SONE

ISAM 154945

ss. 101-110

Kamış 2007

گلشنی، محمد محیی الدین - محیی گلشنی

گلشنی صاروخانی (gol.šā.ni-ye.sā.ru.xā.ni)، سده نهم هجری، صوفی و شاعر عثمانی. در صاروخان به دنیا آمد و در آنجا بالید. پیش‌تر زندگی وی در انزوا گذشت. وی از صوفیان و شاعران پرآوازه دوره فرمانروایی محمد فاتح عثمانی (۸۴۸-۸۵۰؛ ۸۵۵-۸۸۶ ق) است. گلشنی منظومه‌ای به ترکی با نام رازنامه (مقالات/بندنامه/اسرارنامه) در هفت بخش به تقلید از مثنوی معنوی سروده و در تألیف آن از بوستان سعدی نیز بهره برده است. گلشنی قصیده‌هایی در ستایش محمد فاتح و بایزید دوم (۸۸۶-۹۱۸ ق) سروده است. همچنین دیوان شعری به فارسی از وی باقی مانده است که نسخه‌ای از آن به شماره ۵۸۲۰ در کتابخانه بایزید نگه‌داری می‌شود. از دیگر آثارش: مولود نبی.

منابع: پارسی‌نویسان آسیای صغیر، ۵۵؛ تاریخ امپراطوری عثمانی، ۱/۶۹۱؛ عثمانلی مؤلفاری، ۲/۳۸۸؛

A history of Ottoman poetry, 2/378; Encyclopaedia of Islam, 2/1137; Islam ansiklopedisi, 4/835; Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi, 3/399; Türk edebiyatı ansiklopedisi, 2/557-558.

سارم

گلشهری (gol.šāh.rî)، احمد، - پس از ۷۱۷ ق/۱۳۱۷ م، شاعر و عارف عثمانی. در گلشهر که امروزه به نام قیرشهر آوازه دارد، به دنیا آمد. پاره‌ای از منابع با استناد به ابیاتی از منطق‌الطیر گلشهری نام او را شیخ سلیمان یاد کرده‌اند و آرامگاهی در قیرشهر را که به شیخ سلیمان نامی منسوب است، خاکجای گلشهری دانسته‌اند. اما گولپینارلی انتساب نام سلیمان را به شاعر نادرست می‌داند و می‌گوید که طبیعی است که در قصه منطق‌الطیر بارها به نام سلیمان و هدهد برخوریم و این سلیمان هیچ ربطی به گلشهری و زادگاهش گلشهر/قیرشهر ندارد. در منابع آمده که گلشهری پس از درگذشت مولانا، چون از مریدان او و سلطان ولد بود، به خواهش سلطان ولد برای تبلیغ طریقت مولویه به قیرشهر رفت و احتمالاً خاتمهای در آن‌جا برآورد. اما در مناقب‌العارفین افلاکی نامی از وی نیامده است. نسخه‌ای از منطق‌الطیر که در مصر کتابت شده و فؤاد کوپرولو آن را یافته است، نویسنده را چنین معرفی

سه‌هزارو شش‌صده بیت، در ۹۴۰ ق به انجام رسیده است. چنان‌که او می‌گوید: «خود نوشت و ختم کردش آن زمان - نه صد و چهل سال بود تاریخ آن». آغاز آن چنین است: «حمد لا یحصى ثنای بی قیاس - بی نهایت منت و بی حد سپاس». گلشن توحید به کوشش احمد نیازی چاپ شده است (استانبول، ۱۲۹۸ ق).

منابع: تاریخ ادبیات در ایران، ۳/۴۶۶؛ تاریخ نظم و نثر، ۱/۴۶۸؛

الدریعه، ۱۸/۲۲۵؛ زبان و ادب فارسی در قلمرو عثمانی، ۲۱۶، ۲۱۵؛

فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی، ۳/۴۴۹؛ ۱/۳۶۵-۳۶۶؛ فهرست

کتابخانه ملی تبریز، ۳/۱۱۵۶؛ فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی

پاکستان، ۳/۱۶۳۷-۱۶۳۸؛ ۷/۲۲۸؛ فهرست نسخ خطی فارسی

انستیتی آثار خطی تاجیکستان، ۱/۲۷۵-۲۷۸؛ فهرست نسخ خطی

کتابخانه ملی ایران، ۳/۱۹۵-۱۹۶؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی،

۴/۳۰۷۱؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه بروسه، ۳۰، ۱۸۰،

۱۸۱، ۲۳۱؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه دانشگاه

استانبول، ۴۲، ۱۵۱، ۱۵۲؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه

مغنیسا، ۱۵۰؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه‌های ترکیه،

۴۷۴، ۴۷۵؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی موزه ملی پاکستان

کراچی، ۶۱۹-۶۲۰؛ فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی

آیت‌الله مرعشی، ۲۰/۱۳۱؛ فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه

گنج‌بخش، ۳/۱۷۷۹-۱۷۸۱؛ فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه ملی

ملک، ۴/۶۹۵؛ کشف‌الظنون، ۲/۱۵۰۵؛ مولویه بعد از مولانا، ۱۷۹-

۱۸۰؛ نسخه‌های خطی، ۸/۲۰۹، ۲۲۷؛ نگاهی به روند نفوذ و گسترش

زبان و ادب فارسی در ترکیه، ۲۱۹، ۲۲۰؛ هدیه‌العارفین، ۱/۲۷؛

Catalogue of the Persian manuscripts in the British museum, 2/592-593.

معصومی

گلشن سیمرخ (gol.šān-e.sî.morq)، ترجمه ترکی منطق‌الطیر عطار نیشابوری، به قلم پیرمحمد ضعیفی. ضعیفی این اثر را در سده دهم هجری به ترکی برگردانده است. نسخه‌ای دست‌نویس از آن به شماره ۸۸۳ در بخش روان کتابخانه موزه تویقاپوسرای نگه‌داری می‌شود.

منابع: عثمانلی مؤلفاری، ۲/۲۹۳؛ اصغر دلبری‌پور، «رد پای عطار

در دیار ترکان»، سایه سیمرخ، ۲/۱۱۳.

سارم

GÜLOĞLU, Faruk Rıza (20. yy.): Şair, derlemeci. **Eserleri/Şiir:** *Kordela* (Muharrem Zeki Korgunal ile, İst. 1931). **Derleme:** *Seyranı* (İst. 1941), *Karacaoğlan-Eşsiz Türk Şairi Karacaoğlan'ın Hayatını ve Maceralarını Anlatan Büyük Hikâye* (İst. 1942).
Kay.: ÖBBŞKA 1/663, 2/725, 1018. ♣Yaz.Krl.

GÜLPINAR- TARANOĞLU, Güzide, bk. **TARANOĞLU, Güzide**,

GÜLRE, Hüseyin Avni (20. yy.): Şair. **Eseri/Şiir:** *Mübarek Ramazan* (İzmir 1965), *Evliliğin Sırrı* (1960), *Fizyonomi* (1955), *Hızır-İlyas* (1949), *İslamiyet Dinimizin Esasları, Kuvayı Milliye ve Kahramanları* (1962), *Tütüncü Kız* (İzmir 1945).
Kay.: ÖBBŞKA, 2/839; *Tütüncü Kız*. ♣Yaz.Krl.

GÜLSEREN, Mehmet (1939-): Şair, eğitimci, yazar. Malatya'nın Darende İlçesinin Balaban kasabasında doğdu. 1950'de Akçadağ Köy Enstitüsünü, 1968 yılında da Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümünü bitirdi. Otuz altı yıl öğretmen, yönetici ilköğretim müfettişi olarak çalıştı. Emekli oldu. Malatya Gazeteciler Cemiyetinde Genel Sekreterlik görevini yürüttü. *Özden, Türkiye, Elazığ, Turan, Elbistan'ın Sesi, Yeni Malatya* gibi yerel gazetelerde yazıları; *Eğitim Alanı, Çağdaş Eğitim* dergilerinde makaleleri yayımlandı. Kitap hâlinde basılmış olanlardan başka basılmamış 100'den fazla ilâhisi vardır. **Eserleri/Şiir:** *Vatanım* (1954), *Atatürk*. (İst. 1962), *Okulum* (1964), *Öğrenci Şiirleri Antolojisi* (1966), **Araştırma:** *Öğretmenime Rehberlik* (1978), *Alamancı Gelmiş* (1982), *Okullarımızda Grup ve Küme Çalışmaları* (1982), *Öğrencilerimizin Başarısızlık Nedenleri ve Verimli Çalışma Yolları* (1987). **Ortak çalışmalar:** *Mustafa Kemal'in Askerleri* (1964), *Somuncu Baba* (1971), *Malatyalı Şairler Antolojisi* (3 C., Ahmet Şentürk'le birlikte 1990), *Malatya'nın Kültür Yapısı* (1991), *Malatya'nın Camileri* (1992), *Malatya Masalları* (1992), *Malatya'dan Fıkralar, Tekerlemeler, Bilmeceler* (1993), *Malatyalı Gönül Sultanları* (1991), *Malatyadan Atasözü - Deyim ve Fıkralar* (1993), *İlâhiler* (1993).

Kay.: M. Gülseren- A. Şentürk, *Malatyalı Şairler* 1/52, 3/81; ÖBBŞKA 1/100. ♣Yaz.Krl.

GÜLSOY, Ayhan (1956-): Şair. Yozgat'ın Boğazlıyan İlçesinde doğdu. Diyarbakır Eğitim

Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. Şiirleri *Hâkimiyet Sanat, Somut, Edebiyat Cephesi, Türkiye Yazıları, Varlık, Türk Dili* gibi dergilerde yayımlandı. Şiirleri genelde 8-12 hecelik dizelerle yazıldı. **Eserleri/Şiir:** *Yarın Söz* (1980), *İçimi Güne Serdim* (Kaysri 1982), *Bulurum Seni* (1985).
Kay.: ŞYS s. 288; TBEA 1/380. ♣N. KONUK

GÜLSOY, Bekir Durak (1883-1934): Aşık. Yozgat'ta doğdu. Asıl adı Bekir'dir. Yozgat'ın Yukarı Nohutlu mahallesinden Hafız Veysel Efendinin oğludur. Divanlızade Ali Efendi Medresesinde öğrenim gördü. Sağır Mustafa Ağa Camiinde imamlık yaptı. Şiir yazıp söylemeye medresede başladı. Şiirlerinde Gamli mahlasını kullandı. Gençliğinde yazdığı şiirleri ailesi tarafından yakıldı. Mahmut Işıtman otuz kadar şiirini ağzından derledi. Hece ve aruzla yazdığı şiirlerinde Tokatlı Nuri'nin etkisi altında kaldı.

Kay.: TDEA 3/275-276; M. Işıtman, "Yozgatlı Aşık Gamli", TFA, sayı: 316, 1975; Durali Doğan *Yozgat Şair ve Yazarları*, 1988, 139-140. ♣N. YILDIZ

GÜLŞAD (16/17. yy.): Azerbaycan kadın halk şairi. *Tasnif-i Gülşad* adlı eseri olduğundan başka hayatı hakkında bilgi bulunamadı. Günümüze esirlik ve ayrılık gibi sosyal konuların işlendiği birkaç koşması ulaştı.

Kay.: *Azerbaycan'ın Aşık ve Şair Kadınları*, Bakü 1973, s. 17-18; TDTEA (Azerbaycan) 2/329. ♣Yaz.Krl.

GÜLŞADİ (aşık), bk. **ALTAY, Yılmaz**

GÜLŞEHRİ (?-1317ds.): Mutasavvıf şair. Kırşehirli veya Gülşehirli, eski adıyla Arapsun'lu olduğu ileri sürüldü. İstanbul Arkeoloji Müzesi Halis Efendi kısmındaki bir *Mantuku't-Tayr* yazmasının başındaki "Kitâbu Mantıku't-Tayr min kelâmi şeyhi'l-muhakkikîn mürşidi't-tâlibîn el-âlim el-fâzıl eş-Şeyh Ahmed el-Gülşehrî" kaydına göre, adı Şeyh Hoca Ahmed'dir. Ancak eserin metin kısmında Şeyh, Hâce/Hoca kelimeleri ve Gülşehrî mahlası sıkça geçtiği hâlde, Ahmed adına rastlanmamaktadır. *Mantuku't-Tayr*'daki *Ey Süleyman bur kopuzun kılını* gibi birkaç mısradaki geçen hitabın Süleyman Peygambere değil, şairin kendisine yöneltildiği ve şairin adının Süleyman olması gerektiği üzerinde de duruldu. Dahası Kırşehir'de, şairle yakın tarihlerde yaşamış Süleyman Türkmani'nin Gülşehrî olduğu yazıldı.

Mecmuası 2, 1957, pp. 53-62, an edition of the testament of Fazl-Allāh Ḥorufi; *Mevlevî Âdâb ve Erkânı* (Istanbul, 1963), a detailed account of Mevlevî terminology, rites of initiation, and the order's musical ceremonies; *Ca'ferî Mezhebi ve Esasları* (Istanbul, 1966), a translation of a treatise on Shi'ite *feqh* by Moḥammad-Ḥosayn Kāsef-al-Ġeṭā'; *Simavna kadısoğlu Şeyh Bedreddin* (Istanbul, 1966); *Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu*, 4 vols., Ankara, 1967-94), the descriptive catalogue of manuscripts in the Mevlânâ Museum in Konya; *Hurûfluk Metinleri Kataloğu* (Ankara, 1973), a descriptive catalogue of manuscripts pertaining to Ḥorufî Sufism in the libraries of Istanbul; *Târih Boyunca İslâm Mezhepleri ve Şiîlik* (Istanbul, 1979), on the position of Shi'ism vis-à-vis other schools of Islamic thought.

Gölpınarlı also edited the poetry of Fozûli (q.v.; *Fuzûlî Divanı*, Istanbul, 1948) and translated a number of texts from Persian into Turkish, including Neẓâmî 'Aruẓî Samarqandî's *Çahâr maqâla* (q.v.; tr. with S. Ünver as *Çihârî Makaleden İlm-e Tıp ve Meşhur Hekimlerin Mahareti*, Istanbul, 1936); Raşid-al-Din Ṭabib's *Tansuq-nâme* (*Tansuk-nâme-i İlhan der Fünunu Ulûm-ı Hatâî Mukaddimesi*, Ankara, 1939); the poems of Hâfez (*Haftı Divanı*, Istanbul, 1944); Shaikh Maḥmud Şābestari's *Golşan-e rāz* (*Gülşeni Rāz*, Istanbul, 1944); Farid-al-Din 'Aṭṭār's *Manteq al-tayr* (*Mantik al-Tayr*, 2 vols. Istanbul, 1944-45); and the *divân* and quatrains of Rumi (*Divân-ı Kebîr*, 7 vols., Istanbul, 1957-74; *Rubâiler*, Istanbul, 1964).

Bibliography: Ömer Akün, "Gölpınarlı, Abdülbaki." *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* XIV, Istanbul, 1996, pp. 146-49. Sadettin Nuzhet Ergun, *Türk Şairleri*, 3 vols. Istanbul, 1936-45. II, pp. 724-26. İbnülemin Mahmut Kemal İnâl, *Son Asır Türk Şairleri*, 12 vols., Istanbul, 1930-41, I, pp. 160-62. M. Kaplan, "Abdülbâki Gölpınarlı," *Milliyet Sanat Dergisi* 56, 15 Eylül 1982, p. 31. Atilla Özkırımlı, *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi* II, Istanbul, 1984, pp. 546-47. Tawfiq Sobhâni, "Moḳtaşar-ı dar bâra-ye zendagâni wa âṭâr-e Ostâd 'Abd-al-Bâqi," *NDA Tabriz*, nos. 128-29, 1983, pp. 127-36. Server Tanilli, "In Memoriam Abdülbâki Gölpınarlı," *Turcica* 16, 1984, pp. 7-9.

(TAHSİN YAZICI)

GOLŞAHRI (GÜLŞEHİRİ), SOLAYMÂN, Ottoman Sufi and poet who wrote in Persian and Turkish. He was from the city of Golşahri, the name of which appears on his works in Persian, and which is known today as Kırşehir. Next to nothing is known about his life: it, however, can be deduced from the dates of his works that he flourished during the second half of the 13th century and was alive until 717/1317, the year when he completed his *Mantik't-tayr* (*Manteq al-tayr*). Even his name is not known for certain, although it can be surmised that the name Solaymân, which is mentioned on two occasions in his *Mantik't-*

tayr (pp. 113, 297), refers to the poet himself. Despite the fact that there is no extant information regarding his family or the manner in which he was brought up, it is clear from his works that he received an excellent education. His praises of Bahâ'-al-Din Solṭân Walad indicate that he probably was a follower of either Solṭân Walad or of the semi-legendary Turkish saint Aḳî Evrân (Levend, in Gülşehri, 1957, p. 12). Golşahri admired the Persian poets Sanâ'i, Farid-al-Din 'Aṭṭār, Jalâl-al-Din Moḥammad Balkî Rumi, Sa'di, and Solṭân Walad.

Works in Persian: 1) The Sufi treatise *Falak-nâma*, a *maṭnawî* of about four thousand verses in *ramal* meter, which is influenced by Sanâ'i's *Sayr al-'ebâd ela'l-ma'âd*. It differs, however, from the works of Sanâ'i, 'Aṭṭār, and Rumi, by the fact that here the intellect ('*aql*) is treated as being superior to love ('*eşq*). It was completed in 701/1329 and was dedicated to the Il-khanid ruler of Persia, Ġāzân Khan (r. 694-703/1295-1304, q.v.). A critical edition of the Persian text has been published by Sadettin Kocatürk, who is also the author of the Turkish translation of the work. 2) 'Aruẓ-e Golşahri, a short treatise on Persian prosody ('*aruẓ*, q.v.), the only manuscript of which is preserved at Istanbul Millet Kütüphanesi, Farsça yazmalar (Istanbul National Library, Persian Writings, no. 517, pp. 46b-61b).

Works in Turkish: 1) *Mantiku't-tayr*, an adaptation of 'Aṭṭār's *Manteq al-tayr* in the same meter (*ramal*) used by 'Aṭṭār, which, however, clearly bears the influence of the *Maṭnawî* of Rumi (672/1273) as well as those of 'Aṭṭār's *Asrâr-nâma*, *Kalila wa Demna*, and Keykāvus b. Eskandar's *Andarz-nâma* (q.v.), known also as *Qābus-nâma*. A facsimile edition of this work, several manuscripts of which are found in several libraries in Istanbul, was published by Ağâh Sırrı Levend (Levend, p. 31) from a manuscript owned by the collector Raif Yelkenci. 2) A Turkish translation of Abu'l-Ḥosayn Aḥmad b. Moḥammad Qoduri's legal manual, *Moḳtaşar*, of which no copies are known to exist. Our only information concerning this work is a reference in the *Mantiku't-tayr* (ed. Levend, p. 296, v. 12). 3) A short treatise of 167 couplets titled *Karâmât-e Aḳî Evrân ṭâba ṭarâh*, whose attribution to Golşahri is doubtful, since it contains certain stylistic points that call its authenticity into question (Levend, in Gülşehri, 1957, pp. 13-14). Franz Taeschner made a German translation of the work that was published in 1955. 4) It is likely Golşahri's Persian poems contain five or six *qaşidas* and *ğazals* in Turkish that have not yet been found in their entirety. Two of these *ğazals* were published by Taeschner in 1953.

Bibliography: Gülşehri/Golşahri, *Mantiku'l-Tayr*, facs. ed. Ağâh Sırrı Levend, Ankara, 1957. Idem, *Falak-nâma*, ed. Sadettin Kocatürk, Ankara, 1984; tr. Sadettin Kocatürk as *Gülşehri ve Feleknâme*, Ministry of Culture and Tourism Publications 511, Ankara, 1982. Walther Björkman, *Die Altosmanische Litterature*, Wiesbaden, 1965,

Foreign Ministry sought to remind the United Nations of its duty to help resolve the crisis (Tehran International Service in Arabic, 11 August 1990, in FBIS-NES-90-158, 15 August 1990, p. 56).

Iran benefited in a number of ways from the conflict, above all by the reduction of the Iraqi military threat. Early in the conflict, Iran believed that it had won a major concession from Iraq, which on 14 August 1990 appeared to agree to revert to the 1975 Algiers Treaty and recognize the thalweg or midpoint of the Şatt-al-'Arab waterway as the common border (at the outset of the war with Iraq in September 1980, Saddam Hussein had unilaterally abrogated this agreement: Bakhsh). Iraq also agreed to withdraw its troops from eight pockets it occupied along the border (see Maryam Daftari, tr.). These concessions, meant to neutralize any threat from Iranian forces while Iraq was facing the Allied Coalition, enabled Iran to proclaim a belated victory. Iran also felt vindicated by United Nations' Secretary-General Javier Pérez de Cuéllar's reference to Iraq's aggression against Iran in a report to the Security Council of 9 December 1991 (UN document S/23273, "Further Report of the Secretary General on the Implementation of Security Council Resolution 598, 1987").

Iran resumed exchanging prisoners of war with Iraq: nearly 75,000 prisoners of war from both sides were released between mid-August and mid-September. In late January 1991, Iraq sent 115 military aircraft and 33 passenger planes to refuge in Iran, apparently without prior approval from Tehran. Iran, which acknowledged receiving only 22 planes, maintained that it would impound them as long as the fighting lasted (for details on the numbers see Baghdad, INA in Arabic, 12 April 1991, in FBIS-NES-91-072, 15 April 1991, p. 26 and Tehran IRNA in English, 14 April 1991, in FBIS-NES-91-073, p. 49). By early 2002, these planes had still not been returned and they may be retained as a bargaining chip with Iraq or as compensation for damages sustained during the Iran-Iraq War.

The war provided Iran with an opportunity to improve relations with Europe, the Gulf Corporation Council states and even the United States. In an attempt to influence the postwar settlement, President Hâşemi Rafsanjâni, emphasizing Iran's neutrality, suggested in February 1991 that Iran might propose a peace plan, but this was largely ignored (Tehran, IRNA in English, 4 February 1991, in FBIS-NES-91-023, 4 February 1991, pp. 87-88). The Persian Gulf monarchs' fear that Iran was a source of subversion lessened, and Iran sought to play a greater role in the Persian Gulf. According to a December 12 article in the Arabic newspaper *al-Şarq al-awsaţ* (pub. in London), "Iran's stand of rejecting the Iraqi occupation and changing the map of the area has been appreciated by all the Gulf countries without exception" (in JPRS-NEA-91-004, 11 January 1991, pp. 3-4). Relations with Saudi Arabia, broken since 1988, were normalized on March 26, 1991.

The United States was gratified that Iran observed the United Nations sanctions on Iraq and did not come to

Iraq's assistance during the conflict (see President George Bush's comments in his news conference, on 5 February 1991, in *Weekly Compilation of Presidential Documents* XXVII, no. 6, 11 February 1991, p. 129). When Secretary of State James A. Baker outlined his postwar goals to the House Foreign Affairs Committee on February 6, he said that Iran could play a role in future security arrangements in the Persian Gulf (*Facts on File*, 14 February 1991, p. 92). To the relief of the United States, Iran refrained from providing much assistance to the Shi'ite revolts which broke out in southern Iraq in March 1991.

After the defeat of Iraq, Iran resented continued attempts to exclude it from regional affairs. The "Damascus Declaration," issued on 6 March 1991, called for Persian Gulf security to be in the hands of the Gulf Corporation Council states backed up with 100,000 Egyptian and Syrian troops. This plan was never implemented. Criticism of Iraq over issues such as border violations, the prisoners of war, and the issue of the planes soon resumed. A commentary in *Kayhan International* read: "One should be a fool to take Baghdad on its words because it makes promises to break them" (28 April 1991, p. 2, in JPRS-NEA-91-033, 12 June 1991, pp. 52-53). The introduction of the U.S. policy of "Dual Containment" in May 1993 then sought to exclude both Iran and Iraq from Persian Gulf affairs.

Bibliography: Major Tehran newspapers, including the morning dailies *Jomhuri-e eslâmi* and *Abrâr* and the afternoon dailies *Kayhân*, *Ettelâ'ât*, and *Resâlat*, and in English, *Kayhan International*, *Tehran Times*, and *Iran Times* (weekly, Washington). Some articles in these publications are available in English in Foreign Broadcast Information Service (FBIS) Daily Reports and Joint Publications Research Service (JPRS) Reports, published by the U.S. government, and in the BBC Summary of World Broadcasts (SWB). Shaul Bakhsh, "Iran: War Ended, Hostility continued," in Amatzia and Barry Rubin, eds., *Iraq's Road to War*, New York, 1993, pp. 219-31. Maryam Daftari, tr., *The Texts of Letters Exchanged between the Presidents of the Islamic Republic of Iran and the Republic of Iraq 1369 (1990)*, Tehran 1374 Ş./1995. Elahe Mohtasham, "An Iranian Perspective," in James Gow, ed., *Iraq: The Gulf Conflict and the World Community*, London, 1993, pp. 107-20. Maryam Poya, "The Role of Iran in the Gulf War," in Haim Bresheeth and Nira Yuval-Davis, eds., *The Gulf War and the New World Order*, London, 1991, pp. 91-103.

(LAWRENCE G. POTTER)

GÜLŞEHRI (Golşahri), SOLAYMÂN, Sufi poet in Persian and Turkish. He was from the city of Golşehri, the name of which appears on his works in Persian, and which is known today as Kırşehir. Next to nothing is known about his life; it, however, can be concluded from the dates of his works that he flourished during the second half of the 13th century and was alive until 717/1317, the year when he completed his *Mantku't-tayr*